[2024] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 196: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 466

ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਰੇਠ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

2010 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7906

08 ਜੁਲਾਈ 2024

[ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਕੇ. ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ,* ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 2008 ਦਾ ਨਿਯਮ 13(v), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ; ਕੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ; ਕੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਵੈਧ ਸਨ।

ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 2008 ਆਰ.13(v) - ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ - ਪ੍ਰਬੋਧਕ (ਅਧਿਆਪਕ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 14 ਆਰ.13(v), ਜੇਕਰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ:

ਮੰਜ਼ੂਦਾ: ਧਾਰਾ 13(v) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 13(v) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 13 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ 35 ਸਾਲ ਸੀ - ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਿਰਫ ਉਪ-ਧਾਰਾ (v) ਲਈ ਹੈ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ (v) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਖੁਦ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ - ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ - ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਾਣ-ਭੱਤਾ ਮਿਲਿਆ - ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ - ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ - ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' (ਅਧਿਆਪਕ) ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਦੇ ਗ੍ਰੇਡ ਨੂੰ

---

*ਲੇਖਕ

ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ - ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਈ - ਸਮਝਣਯੋਗ ਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ - ਅੰਤਰ ਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਸੀ - ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਕੰਮ ਸੀ ਜੋ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਜਰਬਾ ਗੁਆਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਨਹੀਂ - ਨਾਲ ਹੀ, ਪ੍ਰਬੋਧਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਨੁਸਖ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ - ਆਰ.13(v) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੋਨਸ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਫਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਭਵ ਲਈ ਵਾਧੂ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ - ਬੋਨਸ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 20, 22-25, 28, 29, 37]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਔਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਬਚਨ ਰਾਏ (2001) 9 ਐਸਸੀਸੀ 356; ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਕੇ. ਗੌੜਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਐਂਡ ਔਰਜ਼ [2021] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1144: (2022) 1 ਐਸਸੀਸੀ 49 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਸਤਿਆ ਦੇਵ ਭਗੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਐਂਡ ਔਰਜ਼ (2022) 5 ਐਸਸੀਸੀ 314 - ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

ਬੇਦੰਗਾ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸੈਫਉਦੁੱਲਾ ਖਾਨ ਐਂਡ ਔਰਜ਼ [2011] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 635 :(2011) 12 ਐਸਸੀਸੀ 85; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (1982) 3 ਐਸਸੀਸੀ 313; ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਐਂਡ ਔਰਜ਼। [2002] ਪੂਰਕ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 317: (2002) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 562; ਅਧਿਕਾਰਤ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਬਨਾਮ ਦਯਾਨੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ। [2008] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 331: (2008) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਰਚਨਾ (2017) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 421; ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਆਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ 12335 ਆਫ 2016 ਮਿਤੀ 18.01.2022) - ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 2008; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ; ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ 13(v); ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ; ਪ੍ਰਬੋਧਕ; ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੋਧਕ; ਅਧਿਆਪਕ; ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ; ਭਰਤੀ; ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ; ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ; ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ; ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ; ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ; ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ; ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ; ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ; ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈਕਾਰ; ਬੋਨਸ ਅੰਕ; ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬੋਨਸ ਅੰਕ; ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਬੋਨਸ ਅੰਕ; ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰ; ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ; ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ/ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ; ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਅਧਿਆਪਕ; ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ; ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ; ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ; ਮਾਣਭੱਤਾ; ਸਕੂਲ ਛੱਡਣਾ; ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਛੱਡਣਾ; ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਛੱਡਣਾ; ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ; ਵੱਖਰੀ ਕਲਾਸ; ਵੈਧ ਵਰਗੀਕਰਨ; ਸਮਝਣਯੋਗ ਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਵਰਗੀਕਰਨ; ਸਮਝਣਯੋਗ ਭਿੰਨਤਾ; ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਭਵ; ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼; ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਘਾਟ; ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਸੀ; ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤ; ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼; ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ; ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ; ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਬੋਰਡ; ਲੋਕ ਜੰਗੀਸ਼ ਪਰਿਯੋਜਨਾ; ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ; ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼; ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਗਲਤੀ; ਵਿਗਾੜ; ਬਦਨੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7906

ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੈਪੁਰ ਦੇ 21.05.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2009 ਦੇ ਡੀਬੀਐਸਏਡਬਲਯੂ ਨੰਬਰ 402 ਵਿੱਚ

ਨਾਲ

2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7250, 2011 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8656-8668, 9618, 10709, 10712, 10711 ਅਤੇ 10710, 2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6898, 1668 ਅਤੇ 1038, 2011 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 11332, 11442 ਅਤੇ 11407, 2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4559, 6096-6104 ਅਤੇ 8661, 2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7251-7252, 2013 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 322, 2010 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9328-9331 ਅਤੇ 10281, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ 2011 ਦੇ ਨੰਬਰ 2800-2802, 2806-2808, 2803, 2804-2805, 2980, 2978, 2979, 2976, 2977, 4569, 3732, 5180, 5183, 3731, 5182 ਅਤੇ 7646, 2012 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1210, 2010 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8302, 2011 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2982, 2981, 2921, 3730, 4688, 4745 ਅਤੇ 5258 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8215

ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਰੇਠ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀਆਂ

ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਨਾ ਪਾਠਕ ਦਵੇ, ਡਾ: ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਾਨ ਅਰੋੜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲੀਸ਼ਾ ਭਾਟੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਿਤਰਾਂਗਦਾ ਰਾਸਤਾਵਰਾ, ਐਸ਼ਵਰੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਧਨੰਜਈ ਸ਼ੇਖਵਤ, ਦਸ਼ਹਿਰਾ ਸਿੰਘ, ਅਦਸ਼ਹਿਰਾ, ਦਸ਼ਹਿਰਾ। ਦਹੀਆ, ਕਪਿਲ ਦਹੀਆ, ਸਤਿਆਵਾਨ ਕੁਦਲਵਾਲ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਸਵਰੂਪ, ਸਾਰਦ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘਾਨੀਆ, ਪੀ.ਕੇ ਜੈਨ, ਅਜੈ ਚੌਧਰੀ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਅਭਿਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਜਲੀ ਸਕਸੈਨਾ, ਜੀ.ਪੀ. ਕੈਪਟਨ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀ, ਬਾਂਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ, ਆਰ ਐਨ ਵਰਮਾ, ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮੁਕੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਐਚ ਡੀ ਥਾਨਵੀ, ਰਿਸ਼ੀ ਮਟੋਲੀਆ, ਨਿਖਿਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਰਘੁਵੀਰ ਪੁਜਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਮਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਾਰੁਲ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਉਦਿਆਦਿਤਿਆ ਬੈਨਰਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਨਵੀ, ਡਾ. ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ. ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ: ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ. ਖੇਰ, ਡਾ. ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਡਾ. ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ

ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਜੇ.

1. 2013 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 34742 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 34663 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ।

2. 47 ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਅਪੀਲ, ਅਰਥਾਤ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ 7906 ਆਫ਼ 2010 (ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਰੇਠ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਰੇਠ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਡੀ.ਬੀ. ਵਿੱਚ ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 402 ਆਫ 2009 ਮਿਤੀ 21.05.2010। ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਰੇਠ ਦੇ ਬੈਚ ਤੋਂ ਜਾਂ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਰੇਠ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦ ਬਰੇਠ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 31.05.2008 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ "ਪ੍ਰਬੋਧਕ" (ਅਧਿਆਪਕ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 2008 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਨਿਯਮ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

3. ਲਗਭਗ 20060 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ

ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 13(v) ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਹੈ।

ਪਿਛੋਕੜ ਤੱਥ:

4. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛੋਕੜ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 1987 ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਵੀਡਿਸ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ (ਸਿਡਾ) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਲ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਦਿਵਸ ਸਕੂਲਾਂ, ਪ੍ਰਹਰ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾਵਾਂ (ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਮੇਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ) ਅਤੇ ਆਂਗਨ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾਵਾਂ (ਵਿਹੜੇ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ) ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਦਿਅਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ।

5. ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ) ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਅਧਿਆਪਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੀਬਰ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਰਸਮੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

6. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਸਕੂਲ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਾਟ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਲੋਕ ਜੰਗੀਸ਼ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਡੀ.ਪੀ.ਈ.ਪੀ.) ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੇਲ ਸੀ।

7. ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪਛੜੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ, ਮਾੜੀ ਭਰਤੀ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਛੱਡਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਣਭੱਤਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਰਵਵਿਆਪੀਕਰਨ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 83ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪੰਚਾਇਤ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ:

8. ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਕੈਬਨਿਟ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ/ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਲਾਕਿਆਂ/ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ (ਹੈਮਲੇਟ) ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਨੀ ਨਾਮਕ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨਿਯਮਤ ਕਾਡਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਵਜੋਂ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 89(2)(v) ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਅਤੇ 'ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 89(2)(v), (5) ਅਤੇ 6ਬੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

"89. ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

(2) ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ –

(v) ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੋਧਕ।

(5) ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ-

(ਏ) ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਤਬਾਦਲੇ ਦੁਆਰਾ।

6ਬੀ. ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (v) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਾਧੂ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ-ਸਿੱਖਿਆ) ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਭਰਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

9. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 2008 ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ,-

(ਸੀ) "ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ IV ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਰਤੀ;

(ਕੇ) ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ "ਅਧਿਆਪਨ ਅਨੁਭਵ" ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਤਜਰਬਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

6. ਭਰਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ।

ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:-
(ਏ) ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ IV ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੁਆਰਾ,
(ਬੀ) ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ V ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ।

13 ਉਮਰ।
ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ
(v) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ/ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੋਰਡ/ਲੋਕ ਜੰਗੀਸ਼ ਪਰਿਯੋਜਨਾ/ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਹੋਣ।

14. ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ।

ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਲ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

(i) ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 6 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(ii) ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਗਿਆਨ।

25. ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼:-
ਕਮੇਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਮੇਟੀ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 50% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ, ਮੰਗ 'ਤੇ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਮੇਟੀ ਅਸਲ ਸੂਚੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਦੀ ਹੈ।

ਸ. ਨੰਬਰ	ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਨਾਮ	ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਉਹ ਪੋਸਟ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ	ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ	ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ
2.	ਪ੍ਰਬੋਧਕ (4500-7000)	100% ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੁਆਰਾq	—	—	ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਡਿਪਲੋਮਾ ਜਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਨ ਬੇਸਿਕ ਟੀਚਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ, ਡਿਪਲੋਮਾ ਜਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਨ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟੀਚਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ। ਜਾਂ ਬੈਚਲਰ ਆਫ਼ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਬੀ. ਐਲ. ਐਡ.) ਜਾਂ ਬੈਚਲਰ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਬੀ. ਐਡ.) ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ/ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰੇਕ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।	

27.05.2008 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ 31.05.2008 ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ:

10. 31.05.2008 ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 27.05.2008 ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਸਨ। ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਜਿੱਠੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 01.06.2002 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ; ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਔਰਤਾਂ ਲਈ 30% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 5% ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਛੋਟ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ: -

ਚੋਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਕੁੱਲ 100 ਅੰਕ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: -
ਆਮ ਗਿਆਨ - ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 40 ਅੰਕ
ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ - ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 35 ਅੰਕ
ਅਨੁਭਵ - ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 25 ਅੰਕ

ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ/ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਤਜਰਬਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਮਾਣਭੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਰੇਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ 5 ਅੰਕ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 25 ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।"

11. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 31.05.2008 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਰ ਭਰਤੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ, ਜੋ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ, ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਕੁਝ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ:

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 13 (v) ਜੋ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵਿਤਕਰਾਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦਾ

ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਕੀਲ ਨਿਯਮ 2(k) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਅੰਕ ਦੇਣਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

13. ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ 31.05.2008 ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੇ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 27.05.2008 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਕਤ ਅਹੁਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਵਾਧੂ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸਿੱਧੇ ਸੋਸ਼ਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਬੇਦੰਗਾ ਤਾਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸੈਫਉਦੁੱਲਾ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2011) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 85 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, (1982) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 313 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਕਲਪ:

14. ਰਾਜ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਸੀ; ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਰਵਵਿਆਪੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੇ 1991 ਤੋਂ 2011 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਵਿੱਚ 38% ਤੋਂ 66% ਤੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਤਜਰਬਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਸੀ। ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

15. ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੋਧਕਾਂ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ

ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਬੈਚਲਰ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਬੀ.ਐੱਡ) ਲਈ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ ਟੀਚਿੰਗ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਬੀਐਸਟੀਸੀ) ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਧਾਰਾ ਸੀ।

16. ਰਾਜ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕਾਡਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਰਾਜ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸੱਤਿਆ ਦੇਵ ਭਗੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2022) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 314 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

17. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ:

18. ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਵਾਲ ਹਨ:

i. ਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 13(v), ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ?

ii. ਕੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ? ਕੀ 27.05.2008 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1:

19. ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਨਿਯਮ 13 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

"13. ਉਮਰ।

ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ -
(i) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ii) ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(iii) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(iv) ਸਾਬਕਾ ਸੇਵਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ 50 ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵਿਸਟ, ਅਰਥਾਤ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(v) ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ/ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੋਰਡ/ਲੋਕ ਜੰਗੀਸ਼ ਪਰਿਯੋਜਨਾ/ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਹੋਣ।

(vi) ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਕੈਡੇਟ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(vii) ਕਿ ਫੌਜ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਹੋਣ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਯੋਗ ਸਨ।

(viii) ਕਿ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

20. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਨਿਯਮ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ 35 ਸਾਲ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ (i) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (iv) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਾਬਕਾ ਸੇਵਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦੀ ਛੋਟ 50 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵਿਸਟ, ਅਰਥਾਤ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

21. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਧਾਰਾ (v) ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਰਥਾਤ, ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ/ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਬੋਰਡ/ਲੋਕ ਜੰਗੀਸ਼ ਪਰਿਯੋਜਨਾ/ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਨੂੰ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਹੋਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਧਾਰਾ (vi) ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਕੈਡੇਟ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ (vii) ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਜੇਕਰ ਉਹ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਯੋਗ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (viii) ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

22. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਿਰਫ ਉਪ ਧਾਰਾ (v) ਲਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (v) ਸਮੇਤ ਉਪਬੰਧ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ (v) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਖੁਦ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।

23. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਣਭੱਤਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਦਾ ਗ੍ਰੇਡ ਐਨਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ।

24. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ। ਸਮਝਣਯੋਗ ਅੰਤਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਭਵ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦਾ ਕੰਮ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਕੰਮ ਸੀ ਜੋ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਜਰਬਾ ਗੁਆਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

25. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਬਚਨ ਰਾਏ, (2001) 9 ਐਸਸੀਸੀ 356 ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਕਤ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 13(v) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਨੰ. 2:

26. ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 25 ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ 10 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਾਲ 2 ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਤਜਰਬਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਮਾਣਭੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਰੇਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 25 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 5 ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

27. ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਲਮ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਕਾਲਮ ਚੌਦਵਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ। ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਲਮ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਹੁਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ।

28. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਰਕ ਵਾਧੂ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, 'ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਅਤੇ 'ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੋਧਕ' ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਫਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਨੁਭਵ ਲਈ ਵਾਧੂ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ।

29. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ 13(v) ਤੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੰਮ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

30. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਕੇ. ਗੌੜਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2022) 1 ਐਸਸੀਸੀ 49 ਵਿੱਚ, ਜੂਨੀਅਰ ਲੈਬ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਚੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ 15% ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 10% ਅੰਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਟੀਚਿੰਗ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ/ਆਟੋਨੋਮਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਟੀਚਿੰਗ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 5% ਅੰਕ ਵਿਵਾ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"4. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 10 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤੀ ਭਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੈਡੀਕਲ

ਕਾਲਜ ਟੀਚਿੰਗ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਿਖਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ/ਆਟੋਨੋਮਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਟੀਚਿੰਗ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਕਰਨਾਟਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਹੁਬਲੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ...."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

31. ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ 9.5 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ (1) ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ, ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾ, ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ/ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"19. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕ ਮਨਮਾਨੇ ਹਨ। ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਬਾਪੂਜੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਦੇਵਨਾਗੇਰੇ (ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਲ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਧੇਰੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਤੀਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਤੀਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।"

32. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਖਾਸ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਦਨੀਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

33. ਸੱਤਿਆ ਦੇਵ ਭਗੌਰ (ਸੁਪਰਾ) ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸਨੇ ਸਰਕਾਰ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਪੀਐਲ ਜੀਵਨ ਬਚਤ ਫੰਡ, ਐਨਆਰਐਚਐਮ ਮੈਡੀਕੇਅਰ ਰਿਲੀਫ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਏਡਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਟੀਬੀ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਝਾਲਾਵਾੜ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਸਮੇਕਿਤ ਰੋਗ ਨਿਰਗਰਾਨੀ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਸਟੇਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਫੈਮਿਲੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਨਸ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ, ਬੋਨਸ ਅੰਕ 10, ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਬੋਨਸ ਅੰਕ 20 ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਇਹ 30 ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਠੇਕੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਐਚ.ਐਮ. ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਰ.ਐਚ.ਐਮ. ਸਕੀਮ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨੀਤੀ ਦੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅੰਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"20. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ [ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, 2016 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਰਾਜ 646] ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਏ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ ਖੇਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਲੱਖਣ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਵਰਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ

ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।"

34. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

35. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਸ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਐਸ.ਐਸ.ਸੀ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ 10% ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾ ਵੋਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਆਨ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪੇਂਡੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਐਸਐਸਸੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ 'ਸੀ' ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਐਸਐਸਸੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਚੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੇਟੇਜ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾ ਵੋਸ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਵੇਟੇਜ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਡੀਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਡੀਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੇਟੇਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਪਾਇਆ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

36. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2002) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 562 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰਜੀਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ।

37. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਤ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਬਨਾਮ ਦਯਾਨੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਬੇਦੰਗਾ ਤਾਲੁਕਦਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਢਿੱਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੋਨਸ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

38. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਰਚਨਾ (2017) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 421 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਆਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 18.01.2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ 12335 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

39. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਭਰਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਨੁਸਖ਼ੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਚ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਥਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ 27.05.2008 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ 31.05.2008 ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

40. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਰਾ ਲੀਗਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਬੋਧਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ

ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਅੰਕ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਨਿਯਮ 13(v) ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਖੁਦ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਬੋਨਸ ਅੰਕ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

41. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

*ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ